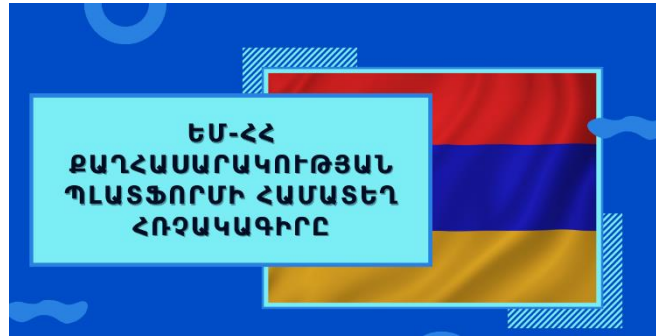

ԵՄ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԲԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՏՖՈՐՄԻ

5-րդ նիստի

ՀԱՄԱՏԵՂ ՀՈՉԱԿԱԳԻՐԸ

Բրյուսել 2024, հոկտեմբեր 15

ԵՄ-Հայաստան քաղաքացիական հասարակության պլատֆորմը (ԵՄ-Հայաստան ԹՀՊ) Եվրոպական միության և Հայաստանի Հանրապետության միջև կնքված Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի (ՀԸԳՀ) շրջանակներում ստեղծված մարմիններից մեկն է: Այն թույլ է տալիս երկու կողմերի քաղաքացիական հասարակության կազմակերպություններին (ԹՀԿ) մշտադիտարկել ՀԸԳՀ-ի կատարման գործընթացը և առաջարկություններ մշակել համապատասխան մարմինների համար:

ՀԸԳՀ—ի կիրարկման և ընդհանրապես՝ ԵՄ—Հայաստան հարաբերությունների առաջընթացի վերաբերյալ, ԵՄ—Հայաստան քաղաքացիական հասարակության պլատֆորմը (ԹՀՊ).

1. Ողջունում է Եվրամիության և Հայաստանի միջև վիզային ռեժիմի ազատականացման շուրջ 2024թ. սեպտեմբերի 9-ին հայտարարված երկխոսության մեկնարկը: Մինևույն ժամանակ, կոչ է անում Հայաստանի իշխանություններին հետևողական ջանքեր գործադրել ԵՄ առանցքային չափանիշներին համապատասխանելու համար, ինչը որոշիչ նշանակություն ունի՝ ՀՀ քաղաքացիների՝ ապագայում առանց վիզային ռեժիմի Եվրամիություն մուտքի համար, մասնավորապես՝ փաստաթղթերի անվտանգության, սահմանների եւ միգրացիոն հոսքերի կառավարման, կոռուպցիայի և կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի, ինչպես նաեւ հիմնարար իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության հարցերը:

2. Ողջունում է Հայաստանի խորհրդարանի կողմից EUROJUST-ի հետ համագործակցության համաձայնագրի արագ վավերացումը և EUROJUST-ի, Արդարադատության նախարարության ու Գլխավոր դատախազության միջև աշխատանքային կարգերի ստորագրումը, ինչը նշանավորում է ԵՄ-ի հետ քրեական գործերով առավել սերտ համագործակցության մեկնարկը, կոչ է անում Հայաստանի իշխանություններին այս կարևոր կառույցի հետ կապերի հարցով դատախազի նշանակման մրցութային գործընթաց անցկացնել:

3. Բարձր է գնահատում ԵՄ դիտորդական առաքելության վճռորոշ դերակատարությունը Հայաստանի անվտանգության ապահովման եւ Հայաստանի տարածքների դեմ ադրբեջանական հարձակումների քանակի նվազեցման հարցում, կոչ է անում ԵՄ-ին 2025թ. հետո երկարաձգել առաքելության մանդատը. ողջունում է Եվրոպական խորհրդի կողմից Եվրոպական խաղաղության գործիքակազմի շրջանակներում Հայաստանին աջակցելու վերաբերյալ որոշման կայացումը, ինչպես նաև Հայաստանի պաշտպանունակության ամրապնդմանն ուղղված այլ երկկողմ նախաձեռնությունները:

4. Ողջունում է Հայաստանի և ԵՄ-ի միջև համագործակցության նոր օրակարգի շուրջ բանակցությունները. միևնույն ժամանակ, ընդգծում է քաղաքացիական հասարակության, ներառյալ՝ ԵՄ-ՀՀ քաղհասարակության պլատֆորմի հետ թափանցիկ և ներառական խորհրդակցությունների գործընթացի կարևորությունը վերջնական փաստաթղթի ստորագրումից առաջ համոզված լինելու համար, որ քաղաքացիական հասարակության առաջարկությունները հաշվի են առնվում:

5. Կրկնում է, որ գործընթացում ներգրավված քաղաքացիական հասարակության դերակատարների համար ՀԸԳՀ-ն ոչ միայն երկու գործընկերների միջև ստորագրված շրջանակային համաձայնագիր է, այլև առաջին հերթին Հայաստանն իրական ժողովրդավարության վերածելու և նրան դեպի ԵՄ անդամակցություն տանելու խթան:

6. Մատնանշում է, որ ՀԸԳՀ-ի կիրարկման հարցում ԵՄ-Հայաստան քաղաքացիական հասարակության պլատֆորմի առաջնային գործառույթները խորհրդատվության և ոլորտային փորձաքննությունների միջոցով գործընթացին նպաստելն է, ինչպես նաև հետևողական և համակարգված մոնիթորինգային ջանքերի ապահովումը՝ ՀԸԳՀ շրջանակներում ՀՀ պարտավորությունների թափանցիկ եւ հաշվետու իրականացման համար:

7. Մատնանշում է, որ ՀՀԳՀ-ի վերաբերյալ խորհրդատվության շարունակության, ՀՀ կառավարության կողմից ՀՀԳՀ-ի իրականացման, Հայաստանի և ԵՄ-ի միջև համագործակցության օրակարգի առաջարկվող արդիականացման մշտադիտարկման համար ԵՄ-ՀՀ ԶՀՊ-ին անհրաժեշտ կլինի շարունակական աջակցություն, այդ թվում՝ Եվրոպական հանձնաժողովի և Հայաստանի կառավարության կողմից ուղղակի ֆինանսավորման միջոցով:

8. Վերահաստատում է իր դիրքորոշումը ՀՀԳՀ-ի կիրարկման ճանապարհային քարտեզի թարմացման անհրաժեշտության վերաբերյալ և կոչ է անում Հայաստանի կառավարությանը դա անել քաղաքացիական հասարակության, ներառյալ ԵՄ-ՀՀ ԶՀՊ-ի հետ սերտ համագործակցությամբ՝ նորացված ծրագրում քաղաքացիական հասարակության առաջարկությունները ներառելու նպատակով:

9. Բարձր է գնահատում Հռոմի կանոնադրությամբ Հայաստանի ստանձնած պարտավորությունների կատարման ուղղությամբ ՀՀ իշխանությունների ձեռնարկած քայլերը. միևնույն ժամանակ, կոչ է անում Հայաստանի կառավարությանը ակտիվացնել ջանքերը Միջազգային քրեական դատարանի հետ համագործակցության ուղղությամբ:

10. Ընդգծում է Երևանի ավագանու՝ ժողովրդավարական ճանապարհով ընտրված անդամներին իրենց լիազորությունները կատարելու հնարավորություն տալու կարևորությունը:

11. Վերահաստատում է համապարփակ դատական և իրավական բարեփոխումների իրականացման անհրաժեշտությունը, ներառյալ՝ դատախազության և իրավապահ մարմիններում, կոչ է անում իշխանություններին միջոցներ ձեռնարկել թույլ չտալու, որպեսզի դատավորները և նրանց հետ փոխկապակցված անձինք շարունակեն զբաղեցնել ոչ դատավոր անդամների տեղերը գործող դատական հանձնաժողովներում, կանխել Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից ընտրովի նշանակումների և ընտրովի արդարադատության շարունակական դեպքերը, ինչպես նաև պատշաճ կերպով հաշվի առնել դատավորների նշանակումների գործընթացում բարեվարքության ստուգման բացասական եզրակացությունները:

12. Միջազգային գործընկերներին կոչ է անում խստորեն դատապարտել այն դեպքերը, երբ ՉԼՄ-ներն ու արտաքին ուժերի կողմից վերահսկվող այլ դերակատարներ թիրախավորում են Հայաստանի Սահմանադրական դատարանի դատավորներին՝ իրենց մասնագիտական պարտականությունները կատարելու համար:

13. Ընդգծում է կոռուպցիայի դեմ պայքարի ուղղությամբ Հայաստանի կառավարության գործադրած ջանքերը, սակայն մտահոգություն է հայտնում մի շարք չլուծված ինստիտուցիոնալ խնդիրների կապակցությամբ. մասնավորապես, ընդգծում է հակակոռուպցիոն մարմինների անկախությունն ապահովելու, դրանց ինստիտուցիոնալ զարգացմանը նպաստելու և նրանց կարողությունների մակարդակի բարձրացման անհրաժեշտությունը.

14. Անհանգստությամբ մատնանշում է ոստիկանության կողմից անհամաչափ ուժի կիրառման պրակտիկան և ոստիկանության կողմից մարդու իրավունքների խախտումների արդյունավետ քննության բացակայությունը.

15. Դատապարտում է «Ոստիկանության մասին» ՀՀ օրենքում աննախադեպ փոփոխությունների նախագիծը, որի նպատակն ամբողջ երկրում պետական զանգվածային տեսահսկողություն ներդնելն է, և խորապես ակնհայտ է, որ այս նախագիծն արդեն ընդունվել է խորհրդարանական առաջին ընթերցմամբ՝ առանց պատշաճ հանրային քննարկումների և հանրային իրազեկման քարոզարշավների. նշում է, որ նման օրենսդրության ներդրումը պահանջում է լայն հանրային քննարկում և անձնական տվյալների պաշտպանության ամուր շրջանակ:

16. Ափսոսանքով նշում է, որ չնայած ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքում որոշակի բարելավումներին, վերջին երկու տարիների ընթացքում քիչ առաջընթաց է գրանցվել ընդհանուր սոցիալական և զբաղվածության բարեփոխումների ոլորտում՝ ի հեճուկս ԵՄ-ՀՀԶՀՊ-ի խորհրդատվական կարծիքների և համատեղ հայտարարությունների, ինչը ցույց է տալիս, որ դրանք բավարար արձագանք չեն ստացել քաղաքականություն մշակողների շրջանում. ևս մեկ անգամ կոչ է անում Հայաստանի կառավարությանը զարգացնել սոցիալական երկխոսությունը և գործնական քայլեր ձեռնարկել կոլեկտիվ բանակցությունները և սոցիալական գործընկերների միջև խորհրդակցությունները բոլոր մակարդակներում՝ վերաինստիտուցիոնալացնելու, ինչպես նաև առողջ ու անվտանգ աշխատանքի ոլորտում երկար սպասված բարեփոխումների մեկնարկելու նպատակով՝ դրանց համար հստակ վերջնաժամկետներ սահմանելով:

17. Վերահաստատում է Հայաստանի կողմից «Առողջ և անվտանգ աշխատանքի մասին» թիվ 155 և «Առողջ և անվտանգ աշխատանքի զարգացման օրենսդրական շրջանակի մասին» թիվ 187 կոնվենցիաները՝ Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության (ԱՄԿ) չափանիշներին համապատասխան վավերացնելու և ներդնելու հրատապ անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև կոչ է անում ամբողջությամբ ներդնել «Աշխատանքի տեսչության մասին» թիվ 81 կոնվենցիան՝ հաշվի առնելով

վերջին 18 տարիների ընթացքում աշխատանքային միջազգային նորմերի ընդունման բացակայությունը:

18. Կոչ է անում Հայաստանի կառավարությանը բարեփոխել գործող օրենսդրական դաշտը, որպեսզի ուժեղացնի աշխատանքի տեսչական մարմին՝ աշխատանքային օրենսդրության հանդեպ արդյունավետ հսկողություն ապահովելու համար, հատկապես՝ չգրանցված զբաղվածության, միավորումների ազատության և կոլեկտիվ բանակցությունների, վարձատրության սահմանման և դրա պաշտպանության, ինչպես նաև առողջ և անվտանգ աշխատանքի համատեքստերում:

19. Նշում է, որ օտարերկրյա աշխատուժի կազմակերպված փոխադրումը և ոչ կանոնավոր միգրանտների հաճախակի հարկադիր ներգրավումը ապօրինի և վտանգավոր աշխատանքներում դեռևս շարունակում է տեղի է ունենալ, որոշ դեպքերում նաև թրաֆիքինգի դրսևորումով. նշում է նաև, որ իշխանությունների կողմից այս երևույթի դեմ ձեռնարկվող միջոցառումները դեռևս տեսանելի արդյունքների չեն բերել. հաստատում է ոչֆորմալ տնտեսության ֆորմալացման ուղղությամբ քայլեր ձեռնարկելու, անբարեխիղճ տնտեսավարողների կողմից չգրանցված աշխատանքի պրակտիկան դադարեցնելու և թրաֆիքինգով զբաղվող անձանց պատասխանատվության ենթարկելու ծայրաստիճան կարևորությունը:

20. Բարձր է գնահատում ընտանեկան բռնության կանխարգելմանն ուղղված օրենսդրության զգալի բարելավումները: Այնուամենայնիվ, հիշեցնում է նաև աշխատանքային միջավայրում ոտնձգությունների և բռնության կանխարգելման կարևորությունը. կոչ է անում վավերացնել և ներդնել ԱՄԿ «Բռնության և ոտնձգությունների մասին» թիվ 190 կոնվենցիան:

21. Նշում է, որ «կյանքի ծախսերի» (cost-of-living) ճգնաժամի պայմաններում սոցիալական արդարության բաղադրիչը Հայաստանի քաղաքականության մեջ մնում է ցածր. վերահաստատում է սոցիալական պաշտպանության համակարգերի, գործազրկության նպաստների և կենսաթոշակների բարելավման, ադեկվատ նվազագույն աշխատավարձի ներդրման, աճող անհավասարության և սոցիալական լարվածության պայմաններում վարձատրության ինդեքսավորման քաղաքականության ներդրման օրհասականությունը՝ հանրության դիմակայությունը պաշտպանելու համար: Միևնույն ժամանակ, կոչ է անում ԵՄ-ին տրամադրել տեխնիկական աջակցություն այս բարեփոխումների համար:

22. Ողջունում է Հայաստանի կառավարության՝ առաջիկա տարիներին առողջության համապարփակ ապահովագրության ներդրման ծրագիրը, սակայն շեշտում է գործընթացը թափանցիկ պահելու և աշխատողների հետ պատշաճ խորհրդակցելու հրատապ անհրաժեշտությունը, քանի որ աշխատողներն են լինելու այդ ապահովագրության հիմնական ֆինանսավորողները:

23. Կոչ է անում ԵՄ-ին ներազդել Ադրբեջանի վրա դիվանագիտական լծակներով՝ Լեռնային Ղարաբաղի հայերի իրավունքները հարգելու եւ նրանց անվտանգությունը երաշխավորելու, իրավունքների հարգումը լիովին ապահովելու ու Լեռնային Ղարաբաղի հայերի անվտանգությունը երաշխավորելու համար (ներառյալ միջազգային վերահսկողության ներքո նրանց՝ իրենց տները վերադառնալու և այնտեղ ապրելու, ինչպես նաև իրենց հողին եւ գույքին հասանելիություն ունենալու իրավունքը), ինչպես նաև համաձայն Եվրոպական խորհրդարանի RC-B9-0163/2024 բանաձևի՝ ազատ արձակել Լեռնային Ղարաբաղի և Հայաստանի բոլոր բնակիչներին, ովքեր շարունակում են մնալ ադրբեջանական կալանքի տակ:

24. Բարձր է գնահատում ԵՄ-ի և նրա անդամ պետությունների կողմից Հայաստանին և նրա քաղաքացիական հասարակությանը տրամադրված ֆինանսական աջակցությունը՝ Լեռնային Ղարաբաղից տեղահանված հայ բնակչության համար և ընդգծում է այդ աջակցության ավելացման անհրաժեշտությունը՝ կանխելու համար արտաքին ուժերի կողմից դժգոհություններն օգտագործելով, այդ թվում՝ հակասահմանադրական միջոցներով, քաղաքական միջամտության իրականացումը:

25. Վերահաստատում է, որ երկրում ժողովրդավարության արդյունավետ և կայուն զարգացումն ու ներդրումը հնարավոր է միայն խաղաղության, անվտանգության և կայունության պայմաններում: Այս առումով նշում է, որ անհրաժեշտ է ավելացնել ճնշումն ու դիվանագիտական ազդեցությունն Ադրբեջանի վրա՝ վերջինիս գերծ պահելու Հայաստանի դեմ ապագա ռազմական ագրեսիայից և այդ երկրում ռազմական ցանկացած հռետորաբանությունից: